

”Vi fick tillbaka motorcykeln”

TEXT & BILD: MARCUS SVENSSON

Taloqan. Bultande dieselgeneratorer över hela stan drar igång som förvuxna mekaniska syrsor när skymningen faller. Ylande hundar och en katt som skriker. Tutande och brummande trafik – det är långt ifrån det stilla suset i de småländska tallskogarna. Trots avsaknaden av elnät så är det ändå förvånansvärt upplyst i stan när mörkret faller.

Jag är i den nordliga Takharprovinsens huvudort för att hålla workshops i foto- och skrivteknik och dokumentera en del av det arbete som SAKs program för funktionshindrade utför. Tadjikistan och det forna Sovjet ligger inte mycket mer än fyra mil norrut, och i mina ovana ögon syns det kyrilliska alfabetet tydligt bland kioskarnas utbud av godis, cola och portionsförpackat schampo. Det finns pakistanska, uzbekiska, kinesiska, iranska och indiska varor överallt men att hitta något *Made in Afghanistan* är svårt. Den allestädes närvarande Pamir Cola och andra lokala dryckesvarianter är det stora undantagen.

Uppväxt i norra Pakistan är jag inte helt obekant med Afghanistan, även om jag aldrig har besökt landet tidigare. Jag upplever därför vid ankomsten till Kabul en märklig känsla av att känna mig som hemma samtidigt som jag är vilsen inför en främmande kultur.

Jag undrar över de många oskyltade stadsjeepar på Kabuls gator, och min chaufför svarar med ett ord, ”mutor”. Han påpekar att det lika gärna kan vara banditer som privata säkerhetsstyrkor eller politiker.

ÅTER TILL NORRA AFGHANISTAN. I Mazar-i-Sharif härjar en dammstorm, men med västvindarna kommer också

svalare luft och temperaturen sjunker några grader. Vi, och förmodligen halva stans befolkning, sover utomhus på taken. Liksom i Kabul rivs de gamla lerhusen för att ge plats åt nya, moderna hus av cement. Efter att ha vistats i båda typerna kan jag intyga att lerhusen har betydligt behagligare klimat, åtminstone på sommaren.

FÄRDEN GÅR VIDARE, tillbaka till Kabul. Vid Khulm väjer vägen söderut genom den spektakulärt smala springan bland klipporna, Tang-i-Tashkurgan. Det dramatiska landskapet öppnar sig och sluter sig, vägen klättrar, faller, svänger. Det är melonsäsong och obligatoriskt att ha med sig meloner hem till Kabul. Vi stannar därför otaliga gånger längs med vägen för att hitta bästa pris och finaste melon. Solen stiger. Där det finns vatten finns det grönska, annars är landskapet torrt och kargt. Utmed vägen går den nya elledningen som, när den väl blir klar, ska försörja Kabul med el från Uzbekistan.

Hindukushbergen ligger mellan oss och Kabul. När vi närmar oss Salangtunneln på över 3 300 meters höjd blir luften sval, nästan kylig. Snön ligger fortfarande kvar här och var bland topparna. En lammgam bevakar dalgången, annars syns inte mycket vare sig fågel- eller djurliv. Tunneln, två och en halv kilometer av instängt mörker, gropig asfalt och tjocka, kvävande avgaser, tar oss till de sydliga sluttningarna.

– Förr var det geografiska barriärer som skiljde folk åt, nu finns det istället säkerhetsbarriärer. Orden är Farid Hassanzadahs, koordinator för SAKs arbete med mänskliga rättigheter och genus.

– Folk från norr känner sig otrygga i söder, i Helmand till exempel. Detta leder till att folk blir helt omedvetna ►

Vita duvor huserar utanför den blå moskén i Mazar-i-Sharif.

Salangtunneln på 3 300 meters höjd.

Utanför Taloqan.

Tre bilder från Mazar-i-Sharif.

► om varandras kultur och sätt att tänka.

AV SÄKERHETSSKÄL får jag inte åka till vare sig Ghazni eller Jalalabad; workshopdeltagarna får komma till Kabul istället. Att säkerhetsläget försämrats under året är uppenbart. För SAKS utländska personal innebär det mest att hålla låg profil och begränsa resandet. Det är de afghanska kollegerna som drabbas hårdast. Abdul Khalek, huvudansvarig sjukgymnast i provinserna Ghazni, Paktika, Wardak och Logar påverkas dagligen av konflikten.

– Dag för dag blir situationen värre, säger han.

Han berättar om hot, kidnappningar och trakasserier. Samtidigt är

bilden mer nyanserad än så. SAKS sjukgymnaster och fältarbetare har tillstånd av lokala talibaner att arbeta fritt, ”så länge de är muslimer”

Abdul förklarar detta med att de har varit på plats i 16 år och den lokala befolkningen känner till och uppskattar deras arbete.

– Förra året stal talibanerna en av våra motorcyklar. Den användes främst av sjukgymnaster för hembesök. Jag pratade med ledaren för de lokala talibanerna och förklarade situationen. Vi fick tillbaka motorcykeln.

Det tycks dock inte finnas någon klar logik bakom de olika taliban-gruppernas hot och krav. De krävde att kvinnoavdelningen på ortopedverkstan i Ghazni skulle stängas. Samtidigt som kvinnliga sjukgymnaster

får arbeta, hotade nyss en taliban-grupp i Logar en kvinnlig fältarbetare till livet om hon inte slutade jobba. Hon har nu sagt upp sig.

Men allt är inte negativt. Jag har under min korta tid i Afghanistan mött många, starka människor, som trots olika handikapp och sociala stigma försörjer sig, studerar, och lever vanliga liv. Svårigheterna landet står inför må verka nästan oövervinneliga men vi får inte låta mediernas fokusering på våld dölja det positiva som faktiskt sker. ■

Marcus Svensson har rötter i Småland men är född och upp-vuxen i Pakistan. Marcus studerar nu globala utvecklingsfrågor vid Göteborgs universitet.

